

En offensiv språkpolitik!

Situationen för det samiska språket måste förbättras. Även om många ljuspunkter syns är det mycket ännu som återstår innan vi kan tala om ett levande och starkt samiskt språk. Språket är en av de viktigaste kulturbärande faktorerna. Utan ett samiskt språk blir det svårt att hävda att det finns en levande samisk kultur. Hur kan vår kultur sägas vara levande och stark om vi t ex inte lyckas få våra barn samisktalande? På Sametingets bord ligger ett ansvar för språket. En klar språkpolitik lyser ändå med sin frånvaro. För att råda bot på detta krävs att Sametinget tar ett samlat grepp om språkpolitiken. Då nyckeln till en positiv språkutveckling ligger i en attitydförändring och ett eget ansvarstagande bör stor tyngd läggas på detta arbete.

Min Geaidnu föreslår därför

att Sametinget utarbetar långsiktiga, offensiva och mätbara mål för den samiska språkpolitiken,

att målet ska vara ett samiskt samhälle där alla samer talar samiska inom en snar framtid
Min Geaidnu inser att en tid måste preciseras och föreslår år 2015,

att Sametinget snarast lägger fast ett heltäckande åtgärdsprogram för att detta mål ska nås,

att åtgärdsprogrammets centrala uppgift ska vara att beskriva hur attityderna till det samiska språket skall förändras,

att det framlagda programmet utöver detta även ska redovisa vilka områden som kräver åtgärder, vilka åtgärder, i vilken ordning de bör genomföras, samt vilka kostnader de medför,

att Sametinget tillsätter en kommitté eller motsvarande som börjar arbeta för att snarast lägga fram ett förslag till program enligt ovan,

att Sametingets språkresurser nyttjas i detta arbete på ett lämpligt sätt

Bakgrund

Sametinget har idag förhållandevis gott om resurser för språkarbetet. Dessa har kanaliserats till Språkrådet som är ett rent expertorgan. Enligt Språkkommitténs förslag *Åtgärder för att stärka det samiska språket* från 1994-05-27 är Språkrådets uppgift enligt följande.

"Språkrådet skall ha ansvaret för samiskans utveckling och arbeta för att stärka det samiska språket i samhället. Rådet skall ge t ex ge råd och anvisningar i samiska språkfrågor, utveckla ny samisk terminologi, samordna språkarbetet mellan de olika dialekterna. Språkrådet skall främja samarbetet i Sápmi i fråga om samiskan. Ledamöter i rådet skall också ingå i ett gemensamt samiskt språkorgan."

1996-01-31

Vidare nämner kommittén att Språkrådet bör prioritera arbete med lagskydd av samiska ortnamn, att personalens fortbildning inom för- grund- samt gymnasieskolan borde prioriteras, att Samefolket borde satsa på syd- och lulesamiska texter, att Språkrådet bör så snart som möjligt ta initiativ till att bearbeta språkligt material som finns i arkiven, att varje samisk institution borde upprätta en handlingsplan för användningen av samiska

Som synes finns det inga konkreta och mätbara mål som beskriver vilket resultat som ska uppnås vad gäller språket. Även prioriteringar och en grundlig analys saknas om sättet att nå fram till ett starkt samiskt språk

En klar språkpolitik skall styra åtgärderna

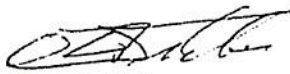
Min Geidnu anser att Sametinget behöver en klar språkpolitik som visar vägen för Språkrådet i sitt arbete. En väl utarbetad språkpolitik visar även hur språkresurserna bäst ska användas. Inrättandet av ett språkråd av expertkaraktär räcker inte som enda åtgärd.

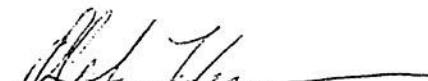
Ett långsiktigt och offensivt mål måste utarbetas. Långsiktig eftersom språksituationen är svår att åtgärda på kort tid. Det långsiktiga målet krävs dessutom för kunna bedöma om åtgärderna bidrar till att uppfylla detta mål. Målet måste vidare vara offensivt för att visa att vi samer ser allvarligt på frågan och att vi själva är beredd att satsa på vårt språk. Med utgångspunkt från detta heltäckande och offensiva mål kan ett åtgärdsprogram utarbetas.

Attitydförändring viktigast

Nyckeln till utvecklingen av det samiska språket ligger inte i första hand i instiftandet av en språklag eller förekomsten av läromedel. Vad hjälper det med språklag om vi själva inte är beredd på att förändra våra attityder till språket. En språklag gör inte att vi samer börjar prata samiska med varandra. Istället beror det på att vi själva inte använder språket i de sammanhang som är möjliga. Alla kan inte prata samiska direkt men alla kan *försöka*. Vi kan inte kräva att alla pratar perfekt samiska men vi kan *acceptera* att andra försöker. Politiken måste därför syfta till åstadkomma en attitydförändring bland de enskilda samerna. Därutöver krävs självfallet även rejäla insatser inom ett flertal andra områden. Ett konkret exempel för att underlätta för dem som ska lära sig samiska är t ex att utveckla ett gemensamt skriftspråk - se likheterna och inte skillnaderna i de olika dialekterna.

Katarina Pirak
Sametingsledamot

Olov J Sikku
Sametingsledamot

Olof Johansson
Sametingsledamot